

**“Kas jagajale jäävad näpud”
- põlvkondade vahetuse toetamine
finantsinstrumentidega**

Madis Reinup
MES

Põlvkondade vahetuse finantsilised väljakutsed

- **Kuidas jätkata ettevõttega?**

- Ettevõtte, mis on (tulevikus) piisavalt kasumlik, leiab üldjuhul alati jätkaja;
- „Kus kasumeid, seal pärijaid!“
- Raha tekitab alati tüli.

Põlvkondade vahetuse finantsilised väljakutsed

- **Jätkamise viisid**
 - Ettevõtte tükeldamine;
 - Ettevõtte üleminek „väljavalitule“;
 - Omandit ei jaotata, jääb ühisomand, jaotatakse kasum tulevikus.
 - Omandi saab ülevõtja.
 - Ettevõtte väljaostmine seniselt omanikult/pärijatelt;
 - Finantseerimine laenuga.
- **Kõigil neil viisidel on omad mõjud konkurentsivõimele**

Põlvkondade vahetuse finantsilised väljakutsed

- Põllumajandusmaa väljaostmisest tulenev finantskoormus võib saada ettevõtte konkurentsivõimele otsustavaks aga ...

Table 1. Price of land (Euro/ha).

Country	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Germany	Data for Germany are not available						
France	5.390	5.440	5.770	5.940	6.000	6.070	6.030
Hungary	2.089	2.380	2.709	3.042	3.356	4.182	4.368
Poland	4.855	6.080	6.275	7.723	9.220	9.083	9.699
Romania	1.366	1.666	1.653	2.423	2.039	1.958	2.085
Denmark	17.476	17.562	15.708	17.209	18.752	17.584	17.328
Italy	34.257	39.342	32.532	39.247	40.153	28.985	33.538
Netherlands	50.801	52.716	54.134	56.944	61.400	62.972	68.197

Source: Eurostat, Agricultural land prices by region, [30].

Põlvkondade vahetuse finantsilised väljakutsed

- Ettevõtted, mis omavad põllumaad, omavad ka tõenäoliselt konkurentsieelist;
- Ettevõtted, mis peavad oma põllumajandusmaa ostu finantseerima – neile on küsimus „kuidas?“
 - Lühiajalised laenud
 - Pikaajalised laenud
 - Allutatud laenud
- Paljud riigid rakendavad muid tehnilisi piiranguid põllumajandusmaa hinna madalal hoidmiseks.

Pikaajaline laen põllumaa ostuks noortalunikele – võluvits?

- Rakendamine tundub lihtne aga:
 - Võistupakkumised – kuidas ära hoida kiiret hinnatõusu?
 - Kuidas vältida „laenuõiguse“ teesklemist?
 - Põllumajanduse kasumlikkus on langemas
 - Mida teeb põllumajandusmaa hind?
 - Milline on võime laenu teenindada?

Kokkuvõtteks

- Konkurentsivõimeline ettevõtlus leiab alati jätkajaid;
- Kasum on nr 1. See sõltub efektiivsusest, kulustruktuurist ja ka toetustest;
- Toetuste akumuleerumine ettevõttesse;
 - Pindalapõhised toetused
 - Investeeringutoetused

Kas jagajale jäävad näpud?

- Kui sisened sektorisse, siis jagad kogu müügitulu laiali palkadeks, tarnijatele, laenajatele. Mis jääb sulle?

.... jääd ellu ja siis..

- Kui vanema generatsioonina annad farmi üle, siis mis jääb sulle?

Tänan!